

SVETLOBA USTVARJA OBCUTJE PROSTORA

Darja Hughes, dipl. projektant

foto: **Darja Hughes**

Osvetlitev v gostinskem okolju zahteva kompleksno obravnavo. Pomislimo na spektre naravne svetlobe; kakšne so razlike med kvaliteto svetlobe sijočega poletnega popoldneva, skrivnostnega sončnega zahoda, turobno sivega zimskega dne in jasne noči ob polni luni? Največjo razliko v omenjenih svetlobah lahko pripisemo intenzivnosti svetlobe in globini sence. Danes nam tehnični razvoj in inovativnost v oblikovanju omogočata dokaj uspešno simulacijo naravne svetlobe in njenih spektrov, v ustvarjanju ambienta pa intenzivnost senc, poudarkov, variacij in globine. Svetloba je torej tista, ki pogojuje in ustvarja ambient.

Prav iz tega razloga naj bi se načrtovanje razsvetljave zgodilo kar se da v zgodnji fazi načrtovanja ambienta, s precejšnjo mero razmišljanja in ne zgolj kot nujno zlo, ki sodi v paket projekta gradbene dokumentacije.

Ob načrtovanju razsvetljave moramo vedno upoštevati, kakšno količino svetlo-

be bomo potrebovali na določenem mestu ter tip svetila, ki nudi takšno osvetlitev in ki bo slogovno usklajen z ostalo opremo v prostoru. Te odločitve bodo vplivale na celoten ambient. Svetloba in sence imajo zmožnost poudariti najlepše ali popolnoma izničiti vse, kar smo dragocenega postavili v prostor. Svetloba ima to zmo-

Neprimerna dnevna svetloba v notranjosti ambienta.

žnost, da isti prostor naredi domač ali pa tog, sproščujoč ali napet, dramatičen ali pa popolnoma dolgočasen, prijeten ali shrhljiv.

Z razsvetljavo določimo, kdo smo

Razsvetljava je zato v soglasju z izbranimi barvnimi kombinacijami prav gotovo med najbolj pomembnimi elementi v ustvarjanju restavracijske atmosfere. Prav zato je svetloba tista, ki bolj kot kateri drugi dejavnik nekemu prostoru določi status. To morda zveni nekoliko kontraverzno, saj velja splošno prepričanje, da je visok oziroma nizek cenovni razred restavracije odvisen od izbora notranje opreme na splošno. To seveda drži, a samo deloma. Namreč, še tako draga oprema je lahko popolnoma razvrednotena ob napačni svetlobi in barvi. In seveda tudi obratno. In čeprav gost praviloma seveda ni strokovnjak na področju ocenjevanja svetlobe in barv, se bo o statusu nekega interijera odločil podzavestno, v nekaj sekundah, na podlagi že ustaljenega vzorca. Na podlagi svetlobe in barv bo v trenutku ocenil, če se nekje počuti prijetno ali ne, oziroma, če je to ambient, ki ustreza njegovemu razpoloženju, zahtevam in tako dalje. Sporočilo svetlobe mora biti zato usklajeno s sporočilom, ki ga v prostoru izražajo tudi drugi elementi, sicer je informacija o vizuelnem imidžu, ki ga želimo umestiti v podzavest gosta, nejasna. Če vzamemo za primer zelo eleganten tip restavracije, v katero je projektant namestil pohištvo, talne obloge in dekor visokega cenovnega razreda, prostor pa osvetljujejo močni vgradni reflektorji, potem smo se pravkar preselili v ljudsko menzo, ne glede na vse ostalo. Veliki vgradni reflektorji dajejo samo splošno svetlobo, ki osvetljuje celoten prostor z enako intenziteto in zelo razpršeno svetlobo, torej onemogočajo sence in s tem fokusne točke. To ni skladno z interijerom visokega cenovnega razreda. In obratno, zelo povprečno opremljen restavracijski prostor z izbrano in skrbno locirano namensko razsvetljavo in ustreznimi barvami lahko deluje zelo elegantno, bogato in privlačno.

Dnevna svetloba ni vedno prednost

Skoraj vsak prostor je mogoče vizuelno in funkcionalno izboljšati, če je izbira in lokacija svetil pravilna. Toda prav po-

gosto se zgodi, da se z lokacijo svetil nihče namensko ne ukvarja, razen takrat, ko gre seveda za zadovoljevanje nekih ustaljenih tehničnih standardov in predpisov. Takšni načrti navadno nimajo nobene zveze z atmosfersko razsvetljavo. Ravno obratno, popolnoma jo razvrednotijo, saj so gostinski lokali v glavnem veliko preveč osvetljeni in predvsem tudi napačno. Zanimivo je tudi, da je prav dnevna svetloba v prenekaterih primerih zelo moteč faktor. Gostinski ambient po svoji funkciji ne sme biti »žrtev« sivega, turobnega popoldneva, kot tudi ne preveč močne sijoče dnevne svetlobe, ki si podredi vse ostale elemente v prostoru, kjer ni nobene fokusne točke. Zato mora biti v idealnem primeru samo toliko dnevne svetlobe, da vsa namenska svetila še vedno opravljajo svojo funkcijo, da so enako osvetljene vse mize in ni mrtvih kotov, da so vse fokusne točke enako vidne podnevi in prav tako ponoči. Torej tako, da zu-

nanji vremenski pogoji ne motijo notranje atmosfere.

Tipi razsvetljave

V uporabi notranje opreme razdelimo razsvetljavo na tri tipe: na splošno, namensko in atmosfersko.

Splošna razsvetljava je tista, ki služi kot osvetlitev, ko nastopi tema. Ker naj po svoji funkciji osvetljuje čim večji del prostora, naj bo v ta namen svetloba čim bolj razpršena. Napaka, ki jo naredijo mnogi gostinci, je, da zelo pogosto uporabijo samo tip splošne razsvetljave, kar ustvari popolno monotonost. Splošna razsvetljava naj zato prihaja z več strani in kotov, sploh pa naj se v restavracijah in gostinskih lokalih uporablja zelo zmerno in z možnostjo reguliranja jakosti.

Namensko razsvetljavo uporabljamo predvsem tam, kjer nekaj delamo, na primer v kuhinji ob delovnem pultu, za šankom, nad jedilno mizo, sem spadajo tudi

opozorilni znaki, itd. Namenska razsvetljava je lahko nameščena tudi takrat, ko želimo nekaj posebej poudariti, na primer slike, vhod, izhod v sili, dekor ali rastline, vitrine in podobno. V ta namen zelo prav pridejo luči vseh vrst in oblik z usmerjenim snopom svetlobe. Fluorescentna svetila naj se uporabljajo le v kuhinjskem delu, v restavracijski del pa ne sodijo, saj ne dajejo takšne kvalitete osvetlitve, ki jo lahko dosežemo z reflektorji, poleg tega pa zaradi hladne svetlobe v odsotnosti senc izničijo atmosfero.

Atmosferska razsvetljava je tista, s katero ustvarjamo posebne efekte, sence in subtilno svetlobo. Taka svetila so za ustvarjanje atmosfere v restavracijah in lokalih zelo primerna in tudi uspešna, saj »narekujejo« določeno počutje. Lahko so locirana na različnih višinah in mestih. Atmosfero lahko dosežemo tudi z izbranimi reflektorskimi svetili, ki usmerjajo svetlobo v točno določen kot v prostoru. ■

Pravilno osvetljen prostor.